



ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členov senátu JUDr. Igora Belka a JUDr. Aleny Poláčkovej, PhD., v právnej veci navrhovateľa: **Slovenský pozemkový fond**, Búdkova č. 36, Bratislava, regionálny odbor Martin, proti odporcovi: **Obvodný pozemkový úrad Martin**, P. Mudroňa č. 45, Martin, **za účasti: 1/** Mgr. E., rod. Ď., bytom B., zastúpená M., **2/** M., bytom K., **3/** E., rod H., bytom B., **4/** A. rod. H., bytom K., **5/** S., so sídlom S., o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu odporcu zo dňa 22. februára 2008 č. ObPÚ-2008/00262-DUS, o odvolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 23Sp 26/2008-50 zo dňa 22. septembra 2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 23Sp 26/2008-50 zo dňa 22. septembra 2008 **p o t v r d z u j e .**

Navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Žiline napadnutým rozsudkom rozhodnutie odporcu, uvedené v záhlaví tohto rozsudku, zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že krajský súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia správneho orgánu a konania mu predchádzajúceho mal preukázané, že správny orgán priznal oprávneným osobám náhradu za pozemky, ktoré prešli do vlastníctva štátu podľa § 3 ods. 1, písm. o/ zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátenie vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len reštitučný zákon), ktoré boli vyvlastnené pôvodnému vlastníkovi D. (ako dedičovi po I.) rozhodnutím ONV, odbor výstavby v Martine č. Výst. 166/1967/Po zo dňa 26.4.1967 pre Závody organických hnojív, n. p. Bratislava, z obsahu ktorého vyplývalo, že k vyvlastneniu dielu 36 a 69 pk. parc. č. X. kat. úz. D. došlo v rozsahu 976 m² a 182 m². Krajský súd súčasne mal preukázané, že v čase vydania preskúmaného rozhodnutia v správe katastra nehnuteľností pre katastrálne územie D. na liste vlastníctva č. X. bola evidovaná E KN parc. č. X. o výmere 1334 m², trvalé porasty, na ktorom sú vedení ako vlastníci aj E., M., E. a Mgr. A., každý v podiele 1/12, ako aj, že v majetkovej podstate pozemkovej vložky č. X. je parc. č. X., lúka na folkušovských lúkach kat. úz. D. vedená v pozemkovej knihe vo výmere 1334, teda, že správa katastra vedie oprávnené osoby ako spoluvlastníkov pôvodnej pk. parc. č. X. aj na tú časť, ktorá bola predmetom vyvlastňovacieho konania, a to v rozsahu ktorý bol vyvlastnený (960+182 m²). Podľa názoru krajského súdu preskúmané rozhodnutie odporcu bol vydané predčasne a to vzhľadom na skutočnosť, že oprávneným osobám bola priznaná náhrada za vyvlastnené pozemky, na ktorých v čase vydania preskúmaného rozhodnutia bolo vedené vlastníctvo oprávnených osôb v podiele 1/12 aj v katastri nehnuteľností na liste vlastníctve X. kat. úz. D.. Konštatoval, že v danom prípade bolo povinnosťou správneho orgánu konanie prerušiť až do vysporiadania uvedených skutočností, teda zosúladenia skutočného stavu s právnym stavom. Poukázal na to, že k zápisu oprávnených osôb do katastra nehnuteľností ako spoluvlastníkov pôvodnej pk. parc. č. X. kat. úz. D. ako EKN parc. č. X. aj v rozsahu vyvlastnenia došlo chybou Správy katastra Martin, ktorá vydala nesprávny podklad pre dedičské konanie a v dôsledku tejto skutočnosti došlo k prejednaniu v dedičskom konaní aj tej časti pôvodnej pk. parc. č. X., ktorá bola predmetom vyvlastňovacieho konania, a ktorá ani poručiteľom v čase dedičského konania č. D 2107/92 nepatrila, pretože prešla v rozhodnom období na štát. Krajský súd dospel k záveru, že nakoľko tieto skutočnosti nebol kompetentný

predbežnou otázkou odporca vyriešiť a bez tejto otázky nebolo možné vo veci vecne rozhodnúť, bolo potrebné napadnuté rozhodnutie odporcu podľa § 250l ods. 2 O.s.p. v spojení s § 250q ods. 2 a s § 250j ods. 2, písm. a/ zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Rozhodovanie o náhrade trov konania krajský súd odôvodnil podľa § 250l ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c a § 142 ods. 1. Žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal, pretože navrhovateľ si náhradu trov konania neuplatnil, odporca v konaní nemal úspech a ostatným účastníkom trovy konania nevznikli.

Proti uvedenému rozsudku sa v zákonnej lehote odvolal odporca. Žiadal, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že preskúmané rozhodnutie správneho orgánu potvrdí. Nesúhlasil s názorom súdu prvého stupňa uvedeným v odôvodnení napadnutého rozsudku, že rozhodnutie správneho orgánu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci a bolo vydané predčasne. Konštatoval, že správny orgán vykonal dokazovanie vo veci dostatočne, v konaní zistil riadne a úplne skutkový stav veci a vec správne právne posúdil. Poukázal na to, že reštitučné zákony boli prijaté s cieľom aspoň čiastočne zmierniť krivdy spôsobené občanom bývalým režimom, ako aj, že v rámci svojich možností poskytol účastníkom konania potrebnú pomoc, dal im dostatočný časový priestor na odstránenie duplicitného vlastníctva, ale napriek vynaloženému úsiliu v priebehu konania sa nepodarilo odstrániť poznámku duplicitného vlastníctva. Uviedol, že od oprávnených osôb, ktoré v reštitučnom konaní sa domáhali odškodnenia, SPF požadoval, aby na vlastné náklady zabezpečili odstránenie chyby v evidencii katastra, ktorú v konečnom dôsledku spôsobil štát, ako aj že v konečnom dôsledku nikto nespochybnil skutočnosť, že v danom prípade došlo k prechodu vlastníctva na štát vyvlastnením a súčasne nikto nespochybnil ani platnosť vyvlastňovacieho rozhodnutia.

Navrhovateľ navrhoval, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Uviedol, že Slovenský pozemkový fond svoju činnosť môže vykonávať len v súlade s obsahom zákonov, ktoré definujú jeho postavenie a pôsobenie a to zákon č. 330/1991 Zb. v znení neskorších predpisov, zákon č. 229/1991 Zb. v znení neskorších predpisov a zákon č. 503/2003 Z.z. a len pre účely reštitúcií je možné vyhotovovať na náklady štátu geometrické plány a nie odstraňovanie duplicitného vlastníctva.

Zúčastnené osoby sa na odvolanie odporcu vyjadrili tak, že potvrdili uplatnený nárok na vydanie náhradných pozemkov za vyvlastnené pozemky v zmysle uvedeného vo všetkých doterajších dokumentoch založených v spise.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 246c ods. 1 O.s.p. v spojení s ust. § 10 ods. 2 preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu a konanie mu predchádzajúce v zmysle ust. § 246c v spojení s §§ 211 a nasl. a dospel k názoru, že odvolanie nie je dôvodné.

Predmetom odvolacieho konania v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým bolo zrušené rozhodnutie žalovaného správneho orgánu, ktorým žalovaný vyhovel nároku oprávnených osôb uplatnený podľa reštitučného zákona na navrátenie vlastníctva k žiadaným nehnuteľnostiam a vec bola vrátená žalovanému správne mu orgánu, a preto odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie žalovaného správneho orgánu a konanie mu prechádzajúce, najmä z toho pohľadu, či sa súd prvého stupňa vysporiadal so všetkými námietkami uvedenými v opravnom prostriedku a z takto vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia správneho orgánu.

Odvolací súd dáva do pozornosti, že predmetom preskúmvacieho konania v danej veci je rozhodnutie a postup žalovaného správneho orgánu, ktorým rozhodnutím žalovaný v rámci konania podľa reštitučného zákona oprávneným osobám priznal právo na náhradu za žiadané nehnuteľnosti.

Podľa § 5 ods. 1, 2, 3, 5 reštitučného zákona právo na navrátenie vlastníctva k pozemku môže uplatniť oprávnená osoba do 31. decembra 2004 na obvodnom pozemkovom úrade, v ktorého obvode vlastnila pozemok, a zároveň preukáže skutočnosti podľa § 3. Neuplatnením práva v lehote právo zanikne. Rozhodnutie o navrátení vlastníctva k pozemku alebo rozhodnutie o priznaní práva na náhradu podľa § 6 ods. 2 a 3 vydá obvodný pozemkový úrad. Na konanie podľa odseku 2 sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní. Proti rozhodnutiu obvodného pozemkového úradu podľa odsekov 2 a 4 možno podať opravný prostriedok na súde.

Podľa § 3 ods. 1 písm. o/ reštitučného zákona oprávneným osobám sa navráti vlastníctvo k pozemku, ktorý prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v dôsledku prevzatia nehnuteľnosti bez právneho dôvodu.

Podľa § 2 ods. 1, 2, právo na navrátenie vlastníctva k pozemku podľa tohto zákona môže uplatniť oprávnená osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky s trvalým pobytom na jej území a ktorej pozemok prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 (ďalej len "rozhodujúce obdobie") spôsobom uvedeným v ustanovení § 3.

Ak osoba, ktorej vlastníctvo k pozemku prešlo v rozhodujúcom období do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby v prípadoch uvedených v ustanovení § 3, zomrela pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5 alebo ak bola pred uplynutím tejto lehoty vyhlásená za mŕtvu, sú oprávnenými osobami štátni občania Slovenskej republiky, fyzické osoby poradiť taxatívne ustanovenom v písmene a/ až e/.

Predpokladom navrátenia vlastníctva k pozemkom alebo priznania náhrady za nehnuteľnosti, ktoré nie je možné vydať podľa reštitučného zákona bolo, aby si oprávnená osoba uplatnila reštitučný nárok na pozemkovom úrade v zmysle § 5 ods. 1 uvedeného zákona a súčasne preukázala splnenie zákonných podmienok oprávnenej osoby ustanovených v § 2 ods. 1, 2, ako aj že žiadané nehnuteľnosti prešli v zákonnej dobe (od 25.2.1948 do 1.1.1990) na štát alebo inú právnickú osobu v dôsledku skutočností taxatívne ustanovených v § 3 ods. 1, 2, 3, právo na navrátenie vlastníctva alebo priznanie náhrady si oprávnená osoba uplatnila v lehote ustanovenej v § 5 ods. 1 (do 31.12.2004) a žiadané pozemky ku dňu odňatia mali charakter pôdy podľa § 1 ods. 1 ako aj, že žiadané nehnuteľnosti neboli vydané podľa zákona o pôde (zákon č. 229/1991 Zb.).

Na konanie o nárokoch oprávnených osôb v zmysle zákona o pôde sú príslušné pozemkové úrady podľa § 5 reštitučného zákona v spojení s § 5 ods. 5 zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v platnom znení.

Pre konanie pozemkového úradu o navrátení vlastníctva k pozemku alebo rozhodnutie o priznaní práva na náhradu podľa § 6 ods. 2 a 3 reštitučného zákona platia všeobecné

predpisy o správnom konaní, teda ustanovenia zákona č. 71/1967 Zb. v platnom znení o správnom konaní (ďalej len Správny poriadok) podľa § 5 ods. 3 reštitučného zákona.

Správny orgán je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si obstarat' potrebné podklady pre rozhodnutie. Pritom nie je viazaný len návrhmi účastníkov konania. Podkladom pre rozhodnutie sú najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia, ako aj skutočnosti všeobecne známe alebo známe správne orgánu z jeho úradnej činnosti. Rozsah a spôsob zisťovania podkladov pre rozhodnutie určuje správny orgán. Na žiadosť správneho orgánu sú štátne orgány, orgány územnej samosprávy, fyzické osoby a právnické osoby povinné oznámiť skutočnosti, ktoré majú význam pre konanie a rozhodnutie. (§ 32 Správneho poriadku).

Správny orgán v danej veci nepostupoval v intenciách citovaných právnych noriem, pre svoje rozhodnutie si síce zadovážil dostatok skutkových podkladov, vo veci zistil skutočný stav, avšak zo skutkových zistení vyvodil nesprávny právny záver, z ktorých dôvodov v danej veci boli splnené zákonné podmienky pre zrušenie jeho rozhodnutia súdom prvého stupňa a vrátenie veci mu na ďalšie konanie podľa § 250q ods. 2 O.s.p..

Odvolaací súd zo spisového materiálu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis odporcu v danej veci zistil, že zúčastnené osoby ako oprávnené osoby si dňa 13.12.2004, v zákonnej lehote, uplatnili na Pozemkovom úrade v Martine v zmysle reštitučného zákona nárok podľa § 5 ods. 1 na navrátenie vlastníctva k časti pozemku pk. parc. č. X. nachádzajúceho sa v kat. úz. D., po pôvodnej vlastníčke A. rod. T., zomrelej dňa X.; žiadaná nehnuteľnosť bola vyvlastnená rozhodnutím ONV v Martine č. Výst.166/1967-Po zo dňa 26.4.1967 D. ako dedičovi pôvodného vlastníka I. v podiele 1/1; I., pôvodný vlastník, starý otec oprávnených osôb zomrel dňa X., dedičstvo po ňom bolo prejedané až v dodatočnom dedičskom konaní na Okresnom súde v Martine č. D 2107/92 z 19.11.1996, podľa ktorého zákonnými dedičmi boli manželka poručiteľa T., rod. T., ktorá zomrela dňa X. a deti M. rod T., Anna H. rod. T., ktorá zomrela dňa X. a D., ktorý zomrel X.; podľa zápisu v katastri nehnuteľností pozemok E KN par. č. X. je zapísaný na liste vlastníctva č. X. kat. úz. D. vo výmere 1334 m² v prospech oprávnených osôb v podiele každý v 1/12 a pôvodný pozemok bol evidovaný v pozemkovej knihe vl. č. X. taktiež vo výmere 1334 m².

Podľa názoru odvolacieho súdu zhodne s názorom súdu prvého stupňa bolo povinnosťou správneho orgánu pri rozhodovaní vychádzať zo skutočného právneho stavu zápisu žiadanej nehnuteľnosti v katastri nehnuteľností. Názor správneho orgánu, že v konečnom dôsledku nikto nespochybnil skutočnosť, že v danom prípade došlo vyvlastnením pozemkov k prechodu ich vlastníctva na štát a súčasne nikto nespochybnil ani platnosť vyvlastňovacieho rozhodnutia, a preto posudzujúc nárok oprávnených osôb v zmysle § 3 ods. 1, písm. o/ reštitučného zákona, posúdil duplicitné vlastníctvo k žiadanej nehnuteľnosti v prospech oprávnených osôb, odvolací súd taktiež nepovažoval za správny. Z vyvlastňovacieho rozhodnutia v danej veci vyplýva, že časť pozemku pk. parc. č. X. bola vyvlastnená D. ako dedičovi pôvodného vlastníka I. v podiele 1/1. Pôvodný vlastník I. zomrel dňa X., teda v čase vyvlastnenia pôvodný vlastník zomrel a preto vyvlastňovacie konanie malo byť vedené proti všetkým právnym nástupcom po poručiťovi, resp. proti tomu dedičovi, ktorý v dôsledku smrti pôvodného vlastníka vstúpil do všetkých jeho majetkových práv k predmetnej nehnuteľnosti na základe prebehnutého dedičského konania, čo v danom prípade nebolo možné, pretože po smrti pôvodného vlastníka dedičské konanie neprebehlo, resp. táto skutočnosť zo spisového materiálu doposiaľ nevyplýva. Zo skutkových zistení vyplýva, že dedičstvo po ňom bolo prejednané ako novo objavené dedičstvo až v dodatočnom dedičskom konaní na Okresnom súde v Martine č. D 2107/92 z 19.11.1996, podľa rozhodnutia o vyporiadaní dedičstva zákonnými dedičmi boli manželka poručiťa T., rod. T., ktorá zomrela dňa X. a deti M. rod. T., A. H. rod. T., ktorá zomrela dňa X. a D., ktorý zomrel X. Zo skutkových zistení teda vyplýva, že vyvlastňovacím rozhodnutím bolo D. vyvlastnené viac ako mu podľa zákona titulom dedenia po poručiťovi I., pôvodnom vlastníkovi patrilo. Vzhľadom na uvedené vyplýva právny záver, že A. H., od ktorej si oprávnené osoby odvíjali právo na navrátenie vlastníctva alebo právo na náhradu v zmysle reštitučného zákona, nebola účastníčkou vyvlastňovacieho konania, avšak ako zákonný dedič po pôvodnom vlastníkovi I. mala byť účastníčkou tohto konania, a preto zákonný podiel k žiadanému pozemku po poručiťovi prešiel do vlastníctva štátu v rozpore so zákonom, keďže prechod vlastníctva aj na základe vyvlastnenia je možný len v rozsahu vlastníctva toho komu je vlastníctvo odnímané vyvlastnením. Pokiaľ správa katastra k predmetnej nehnuteľnosti eviduje duplicitné vlastníctvo, je možné takýto právny stav vyriešiť len na základe určovacej žaloby v občianskom konaní na súde alebo opravou v katastrálnom operáte podľa § 59 ods. 1 zákona č. 162/1995 Zb. Správny orgán nebol oprávnený si duplicitné vlastníctvo vyriešiť ako predbežnú otázku.

Podľa názoru odvolacieho súdu si správny orgán síce zadovážil dostatok skutkových podkladov, avšak na základe skutkových zistení vyvodil nesprávny právny záver, že oprávnené osoby spĺňajú zákonné podmienky podľa § 3 ods. 1, písm. o/ reštitučného zákona, pretože zo skutkových zistení vyplýva, že oprávnené osoby sú v katastri nehnuteľností vedené ako spoluvlastníci žiadanej nehnuteľnosti, a preto pokiaľ nedôjde zosúladeniu právneho stavu vlastníctva naznačeným spôsobom je zápis v katastri nehnuteľností pre správny orgán podľa § 70 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z.z. záväzný.

Z uvedených dôvodov podľa názoru odvolacieho súdu, pokiaľ Krajský súd v Žiline napadnutým rozsudkom rozhodnutie správneho orgánu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, rozhodol vo veci skutkovo správne a v súlade so zákonom, a preto odvolací súd rozsudok krajského súdu podľa § 250j ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246 ods. 1 a s § 219 ods. 1, 2 potvrdil.

Odvolací súd o náhrade trov odvolacieho konania rozhodol v zmysle § 246c O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 a v spojení s § 250k ods. 1, pretože navrhovateľovi vzniklo právo na náhradu trov tohto konania v dôsledku úspechu v konaní, avšak si ich náhradu neuplatnil.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 22. septembra 2009

JUDr. Zdenka Reisenauerová, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Lubica Kavivanovová